

Saplantıların esiri olmak

Akif Emre, 02 Ağustos 2016

<http://www.yenisafak.com/yazarlar/akifemre/saplant%C4%B1lar%C4%B1n--esiri-olmak-2030862>

Bir insanın varoluşunu anlamlı kılan şey sahip olduğu değer yargılarıdır. Buna dünya görüşü, inanç, ilke ve daha alt düzeyde farklı anlam dizgeleri eklenebilir. Savunduğu değer yargıları ile anlamlı bir ilişkisi olan insan hayatını belli bir tutarlılık içinde sürdürebilir. Ya da bu anlam dizgesinin ördüğü tutarlılık çerçevesinde kendince ahlaki bir tutum takınır.

İnsanın yakın çevresinden başlayıp toplumla, siyasetle ve daha geniş anlamda evrenle kurduğu ilişkiyi anlamlandıran değerlerde, bütününe katılmasanız bile belli düzeyde tutarlılık aranır. Her inanç ve siyasi görüş sahibinin davranışlarını açıklayan, anlam katan başkalarının takdirini kazandıran ilkeli olma çabasıdır. Kendi iç tutarlılığını korumak savunduğu değerler kadar önem kazanır, hatta bazı durumlarda daha da öne çıkar.

Darbe dönemleri gibi önemli siyasal dönüşümlerin yaşandığı dönemler insanların tutarlılık sınavından geçtiği günlerdir. İktidar ve güç dengelerinin yeniden kurulduğu dönemlerde kimin önceden neyi nasıl savunduğundan ziyade kimin ortama uygun iri cümleleri kurduğu daha çok dikkat çeker. Ne yazık ki modern toplumlarda ahlak, davranış normlarını belirleyen daha çok medya aygıtları, popüler kültür ikonları, siyasal ve ekonomik güç sahipleridir.

Baskı ve zulüm dönemleri sadece zalimin değil mazlumların da ahlakını bozar. Olağanüstü durumlarda kaos ortamlarında, güce yatkın olanların dönüşümleri de çok keskin olduğu için ibretlik sahneler yaşanır. Ahlaki sorun haline gelir.

İhtilal dönemleri gazete manşetleri ne trajik örnektir mesela. Bir gece farkıyla tüm gazetelerin manşetleri hizaya girer, süreç bitene kadar en kaba şekliyle güç tapınması manşetlere, köşe yazılarına yansır.

Ama asıl tehlike, ahlak sorunu olarak; ilkelilik ve tutarlılık adına insanın saplantılarının esiri olmasıdır.

Saplantıların esiri olmak sadece bireye özgü bir zaaf olmaktan ibaret kalmaz siyasal, ideolojik grup davranışlarında da saplantılar toplum hayatını etkileyecek düzeyde tezahür edebilir.

Bazı durumlarda ideolojik saplantılar ahlaki kriterlerin, ilkelerin önüne geçebilir. Özellikle siyasal çalkantılarda grup tavırlarını adalet ve ahlaki esaslar yerine tutarlılık görüntüsü altında saplantıların değerleri, vicdanı rehin alır. Saplantılı tutarlılık hastalığının çoğu kez herkes tarafından fark edilmemesi bu ilkesizliğin sürdürülmesinde aldatıcı bir etkidir.

Türkiye'nin emperyalizmin kucağında palazlanan bir darbe tezgahı ile karşı karşıya kaldığında kimi okumuşlarda, memleketin kendi çapında dünyayı en iyi okuduğu varsayılan muhalif gruplara kadar pek çok çevrede saplantılı tutarlılık hastalığının nüksetmesiyle bu durumun ne kadar derinlere kök saldığı bir kez daha ortaya çıktı.

Saplantılarının esiri olmak belli dünya görüşüne mensubiyeti gerektirmiyor. Memleket meselelerine dair yüksek fikirlere sahip olduğumu varsaydığımız her kesim için geçerli.

Hayatı darbe ve militarizmle mücadele söylemi ile tüketmiş, “halkın direnişi” rüyalarına yatmış, yerine göre sol, sosyalist, liberal, özgürlükçü olarak anılmayı kimseye bırakmayan kimi çevrelerin ibretlik tavrı tam da bu duruma işaret: Takıntılarının esiri olmak. Öfkelerinin şiddeti savundukları ilkeleri çiğnemeyi bile göze alacak kadardı. Erdoğan muhalefeti, karşıtlığı aşmış nefret hatta kendini, ideolojisini zehirleyecek bir düzeye geldiği için darbeye ve dini kisveli darbeci çeteye karşı durmaya engel olmuştu. Üstelik modern Türkiye tarihinde halkın askeri üniformalı cuntaya, tanka karşı ilk kez direnmesine rağmen...

Düşülen durumun farkında olanları ise bu ilkeselliklerini halka ahlak zafiyeti ima ederek açıklayacaktı; “Darbenin başarısız olduğunu anladıktan sonra sokağa çıktılar.” Tek kelimeyle vahim.

Bu hal, Türkiye'nin geleceği ile saplantılarının doğru çıkması arasındaki tercihin ne yönde gerçekleştiğinin trajik haritasıdır.

Başka bir vahim sahne de Müslüman entelijansı adına yaşanan trajedidir. Muhalif olmak adına iktidarı eleştirirken küresel iktidarın himayesinde emperyalist tezgaha ram olmayı ilke meselesi yapmayanların Müslümanların kanını akıtmayı meşru gören bir sapmaya karşı gözlerinin bağlanmış olması nasıl açıklanabilir? Bu iki saplantılı hal sadece duruşları bakımından kendilerine zarar vermeye kalmıyor iktidarın, uygulamalarının sağlıklı eleştirisini de engelliyor. Üstelik Erdoğan ya da hükümet üzerinden ve onunla ilişkilendirilen değerlerin aşağılanmaya çalışılması muhafazakar kesimi topyekün savunmaya icbar ediyor. Mesiyenik meczubiyeti rasyonelleştirerek meşruiyet çabalarına dayalı eleştirel dil de ı gerekli muhalif tavrı değil saplantılı ruh halinin yansıma olabilir.

Hak ve adalet ölçüsünden ayrılmadan Hakk'ı teslim etmek, en önemlisi emperyal tezgâhlar karşısında ortak tavır almak, saplantılardan kurtulmanın ilk alameti olarak gereken ahlaki tutumdur.